

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังและความคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยทรงดำในชุมชนไทยทรงดำ อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารของคนไทยทรงดำที่มีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ
3. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยวิธีการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชนไทยทรงดำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 12 คน การสนทนากลุ่มคนไทยทรงดำที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ จำนวน 30 คน และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามปัญหาคำถามวิจัย ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ปัญหาคำถามวิจัยข้อ 1 ชุมชนไทยทรงดำ อ.เขาย้อย จ.เพชรบุรี มีภูมิหลังและความคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยทรงดำอย่างไร

ผลการวิจัย พบว่า คนไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดเพชรบุรีมานานกว่า 200 ปี ซึ่งในพื้นที่ของตำบลเขาย้อยจะมีคนไทยทรงดำอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด คือ ชุมชนเขาย้อยบ้านบนพัฒนาของหมู่ที่ 2 และชุมชนวังใต้รวมใจพัฒนาของหมู่ที่ 5 โดยสองชุมชนนี้ตั้งอยู่ตรงข้ามกันและมีถนนเพชรเกษมตัดผ่าน ทำให้การคมนาคมของชุมชนมีความสะดวก และการติดต่อสื่อสารของคนไทยทรงดำทำได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นศูนย์กลางในการพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐร่วมด้วย นอกจากนี้ลักษณะการตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงกันของคนไทยทรงดำ ยังมีผลต่อรูปแบบการสื่อสารของสมาชิกในชุมชน เพราะส่วนใหญ่

คนไทยทรงดำจะมีการพูดคุยแบบเห็นหน้าค่าตากันในลักษณะเป็นกันเอง ดังนั้นเมื่อมีข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ สมาชิกในชุมชนจึงรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว สำหรับอาชีพหลักของคนไทยทรงดำ คือ อาชีพเกษตรกรรมและหัตถกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดและสืบต่อกันมา และมีผลต่อวัฒนธรรมของคนไทยทรงดำ เพราะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชน ทั้งนี้การประกอบอาชีพหัตถกรรมเป็นการรวมกลุ่มของคนไทยทรงดำ โดยเน้นการผลิตสินค้าประเภทผ้าพื้นเมืองเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมด้านการแต่งกายของไทยทรงดำ ซึ่งการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมของชุมชนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่น และพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน อีกทั้งผู้นำกลุ่มยังเป็นผู้ฝึกสอนเทคนิควิธีการผลิตให้ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงเป็นการพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านให้เป็นสินค้าเพื่อจำหน่ายและสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำให้คงอยู่ต่อไปด้วย

ทั้งนี้เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ หน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทในการควบคุมดูแล และให้การสนับสนุนงานด้านต่างๆ ซึ่งตำบลเขาชัย้อยอยู่ในความดูแลของที่ทำการอำเภอเขาชัย้อย เทศบาลตำบลเขาชัย้อย และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัย้อย โดยมีผู้นำชุมชนได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน และผู้นำด้านวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวสารให้คนไทยทรงดำรับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ซึ่งทำให้โดยง่ายเพราะส่วนใหญ่ผู้นำด้านวัฒนธรรมจะเป็นผู้อาวุโสที่มีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมสำคัญต่างๆ อีกทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติ ยังทำให้คนไทยทรงดำยอมรับความคิดเห็นและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ประวัติศาสตร์ของคนไทยทรงดำที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าและตำนานเกี่ยวกับการมีชื่อร่วมกัน การสืบเชื้อสายร่วมกัน การอพยพร่วมกัน การมีอาณาเขตร่วมกัน การมีวัฒนธรรมร่วมกัน และการมีสำนึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ทำให้คนไทยทรงดำมีความสำนึกถึงการเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันและต้องการเผยแพร่วัฒนธรรมของคนไทยทรงดำให้คนภายนอกได้รับรู้ เพื่อแสดงถึงความมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ให้เกิดการยอมรับในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้สามารถแบ่งได้เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ การแต่งกาย ทรงผม อาหาร เครื่องมือเครื่องใช้ และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ ได้แก่ ศาสนา ภาษา ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และมีการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เพื่อให้วัฒนธรรมไทยทรงดำคงอยู่ต่อไปในอนาคต

ปัญหานาวิวิจัยข้อ 2 รูปแบบการสื่อสารอย่างไรที่ทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการธำรงรักษา อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า รูปแบบการสื่อสารที่ทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มย่อย การสื่อสารกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารผ่านสื่อท้องถิ่น

1. การสื่อสารระหว่างบุคคล

ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลของคนไทยทรงดำ จะใช้การสื่อสารแบบสองทางและการสื่อสารแบบทางเดียว ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารแบบสองทางเป็นหลัก เนื่องจากคนไทยทรงดำมีการติดต่อสื่อสารกันเองและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ โดยใช้การสื่อสารแบบปากต่อปากในลักษณะของการพูดคุยแบบเป็นกันเอง และการใช้โทรศัพท์ เพราะสมาชิกในชุมชนมีความสนิทสนมและรู้จักกันเป็นอย่างดี นอกจากนี้บางครั้งคนไทยทรงดำจะใช้บัตรเชิญเมื่อมีการประกอบพิธีกรรมสำคัญ เพื่อบอกรายละเอียดของข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนมาร่วมงาน รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐจะใช้เอกสารของทางราชการแจ้งข่าวสารให้คนไทยทรงดำเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

2. การสื่อสารกลุ่มย่อย

ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารกลุ่มย่อยของคนไทยทรงดำ จะใช้การสื่อสารแบบสองทางและการสื่อสารแบบทางเดียว ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้การสื่อสารแบบสองทางเป็นหลัก เนื่องจากคนไทยทรงดำมีการรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสตรีทอผ้าไทยทรงดำและกลุ่มการแสดงวัฒนธรรมไทยทรงดำ ซึ่งสมาชิกของทั้งสองกลุ่มจะมีการสื่อสารในกลุ่มโดยใช้การสื่อสารแบบปากต่อปากและการใช้โทรศัพท์ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน เพราะมีความรู้จักและสนิทสนมกันเป็นอย่างดี อีกทั้งการมีสถานภาพใกล้เคียงกันทำให้การสื่อสารในลักษณะพูดคุยแบบเป็นกันเองประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มจะใช้การประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มมีการพูดคุยและแสดงความคิดเห็นร่วมกัน อีกทั้งเจ้าหน้าที่รัฐยังเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยใช้การสื่อสารแบบปากต่อปาก การใช้โทรศัพท์ และเอกสารของทางราชการ เพื่อแจ้งข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ

3. การสื่อสารกลุ่มใหญ่

ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารกลุ่มใหญ่ของคนไทยทรงดำ จะใช้การสื่อสารแบบสองทาง และการสื่อสารแบบทางเดียว เนื่องจากคนไทยทรงดำจะมีการประชุมประชาคมหมู่บ้านร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน โดยผู้นำชุมชนจะใช้หอกระจายข่าวแจ้งข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนมาร่วมประชุมพร้อมกัน เพราะหอกระจายข่าวเป็นสื่อท้องถิ่นที่สามารถแจ้งข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนจำนวนมากรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เจ้าหน้าที่รัฐจะใช้ใบปลิวเพื่อแจ้งรายละเอียดของเนื้อหาในการประชุม และคนไทยทรงดำจะใช้การบอกต่อกันแบบปากต่อปาก เพื่อกระจายข่าวสารให้รับรู้กันอย่างทั่วถึง ทั้งนี้การประชุมประชาคมหมู่บ้านจะทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดกิจกรรมของชุมชน เพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

4. การสื่อสารผ่านสื่อท้องถิ่น

ผลการวิจัย พบว่า คนไทยทรงดำจะรับรู้ข่าวสารในการจัดกิจกรรมของชุมชนจากเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน โดยใช้สื่อท้องถิ่นในการแจ้งข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว ได้แก่ หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เนื่องจากสื่อท้องถิ่นเป็นสื่อที่คนไทยทรงดำเข้าถึงได้ง่าย และสามารถกระจายข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนจำนวนมากรับรู้ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งการผลิตสื่อท้องถิ่นยังทำให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำผ่านภาพและเสียง เพื่อแสดงออกถึงความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของไทยทรงดำ

ปัญหานำวิจัยข้อ 3 ผู้นำมีบทบาทอย่างไรในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า บทบาทของผู้นำในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้แก่ บทบาทการให้ความรู้ บทบาทการให้ความบันเทิง บทบาทการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ บทบาทการพัฒนาชุมชน บทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม บทบาทการให้คำปรึกษา บทบาทการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และบทบาทการวางแผนการจัดการ

1. บทบาทการให้ความรู้

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนไทยทรงดำมีการสอนหนังสือให้กับนักเรียนในชุมชน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อถ่ายทอดความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมในการชำระรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยเน้นการฝึกสอนและการสาธิต ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยทรงดำจากการเห็นและปฏิบัติจริง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำและความกล้าแสดงออกในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้คนภายนอกได้รับรู้

2. บทบาทการให้ความบันเทิง

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำด้านวัฒนธรรมเป็นบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการจัดการแสดงร่วมกับสมาชิกในชุมชนเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ทำให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินควบคู่กันไป ซึ่งเป็นการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนไทยทรงดำให้มีการสืบทอดต่อไป

3. บทบาทการสร้างผู้นำรุ่นใหม่

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำมีบทบาทในการปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่มีความกล้าแสดงออกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการฝึกสอนการแสดงวัฒนธรรมไทยทรงดำให้กับนักเรียนและสมาชิกในชุมชน รวมถึงการพาไปแสดงตามงานต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน อีกทั้งได้จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ซึ่งเป็นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำ

4. บทบาทการพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำมีบทบาทในการพัฒนาอาชีพการทอผ้าของไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการฝึกสอนเทคนิควิธีการใหม่ๆ ให้กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกสามารถผลิตสินค้าและนำไปจำหน่ายได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีการถ่ายทอดความรู้การทอผ้าให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของไทยทรงดำ

5. บทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำมีการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีให้กับสมาชิกในชุมชน โดยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้คนภายนอกได้ รู้จัก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้คนไทยทรงดำเข้าร่วมการประชุมในขั้นตอนของการวางแผนงาน การปฏิบัติกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ จึงทำให้คนไทยทรงดำมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำร่วมกัน

6. บทบาทการให้คำปรึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำชุมชนจะให้คำแนะนำและระดมความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกในชุมชน และทำให้สมาชิกในชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำได้ ประสบผลสำเร็จ

7. บทบาทการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัย พบว่า เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ ผู้นำจะมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร โดยใช้สื่อท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมและเผยแพร่ข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รับรู้กันอย่างรวดเร็ว และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำผ่านกิจกรรมต่างๆ ส่งผลให้วัฒนธรรมของคนไทยทรงดำถูกเผยแพร่ออกไป และทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี และความรู้สึกภูมิใจในการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ

8. บทบาทการวางแผนการจัดการ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำจะมีการวางแผนการจัดการชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการจัดประชุมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เสนอความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นจะสอดคล้องกับ

สภาพแวดล้อมของชุมชน เนื่องจากต้องการให้สมาชิกในชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยเจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นผู้วางแผนการดำเนินกิจกรรมให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้คนไทยทรงดำได้เรียนรู้การพัฒนางานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพิ่มศักยภาพของตนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำให้เป็นที่รู้จักอย่างชัดเจนมากขึ้น

ปัญหานำวิจัยข้อ 4 ปัจจัยใดบ้างที่มีผลทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ ได้แก่ การมีความสำนึกถึงการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ผู้นำมีความน่าเชื่อถือ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการได้รับผลตอบแทน

1. การมีความสำนึกถึงการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

ผลการวิจัย พบว่า คนไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติ และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ จึงมีความสำนึกถึงการเป็นคนกลุ่มเดียวกัน และมีความพยายามรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ โดยใช้การแสดงออกทางวัฒนธรรมซึ่งสามารถปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน อีกทั้งได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเพื่อให้คนไทยทรงดำเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมา ทำให้คนไทยทรงดำมีความรู้สึกถึงการเป็นพวกพ้องของคนกลุ่มเดียวกัน จึงต้องการแสดงออกถึงการมีตัวตนทางสังคมของคนไทยทรงดำ

2. ผู้นำมีความน่าเชื่อถือ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำของชุมชนไทยทรงดำเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ ซึ่งล้วนเป็นผู้นำที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในชุมชน เพราะมีจิตสำนึกและความเข้มแข็งในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำให้คงอยู่ต่อไป โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และได้ถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้นำที่มีลักษณะแบบประชาธิปไตย คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและ

ไว้วางใจในตัวผู้นำ ส่งผลให้ผู้นำเป็นบุคคลที่สามารถโน้มน้าวและชักจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำได้โดยง่าย

3. การสนับสนุนจากภาครัฐ

ผลการวิจัย พบว่า นโยบายในการวางแผนพัฒนาด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ส่งผลให้คนไทยทรงดำมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รู้จักมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนที่มีการประสานงานกันอยู่ตลอดเวลา ทำให้คนไทยทรงดำได้มีโอกาสเข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมของชุมชนเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

4. การได้รับผลตอบแทน

ผลการวิจัย พบว่า การได้รับผลตอบแทน คือ รางวัลและประสบการณ์จากการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนไทยทรงดำ โดยภาครัฐได้สนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าตอบแทนในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยไม่กระทบกับปัญหาทางเศรษฐกิจของสังคม อีกทั้งเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในชุมชน ทำให้คนไทยทรงดำได้เรียนรู้การบริหารและการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้การได้รับประสบการณ์จากการเผยแพร่วัฒนธรรมโดยการไปแสดงตามงานต่างๆ ส่งผลให้คนไทยทรงดำมีความกล้าแสดงออกและปลุกฝังการมีจิตสำนึกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องและมีความสัมพันธ์กับผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยสามารถอภิปรายแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ 4 ส่วน ดังนี้

อภิปรายผลส่วนที่ 1 ภูมิหลังและความคงอยู่ของวัฒนธรรมไทยทรงดำในชุมชนไทยทรงดำ

จากผลการวิจัย พบว่า คนไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งในพื้นที่ของตำบลเขาชัย จังหวัดเพชรบุรีมีคนไทยทรงดำอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุด คือ ชุมชนเขาชัยบ้านบนพัฒนาและชุมชนวังใต้รวมใจพัฒนา โดยสองชุมชนนี้ตั้งอยู่ตรงข้ามกันและมีถนนตัดผ่าน ทำให้การคมนาคมมีความสะดวก และคนไทยทรงดำสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งมีศูนย์วัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นศูนย์กลางในการพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ลักษณะการตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงกันมีผลต่อรูปแบบการสื่อสารของคนไทยทรงดำ เพราะส่วนใหญ่จะมีการพูดคุยแบบเห็นหน้าค่าตากันในลักษณะเป็นกันเอง ดังนั้นเมื่อมีข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ สมาชิกในชุมชนจึงรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังพบว่า อาชีพหลักของคนไทยทรงดำ คือ อาชีพเกษตรกรรมและหัตถกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดและสืบทอดกันมา และมีผลต่อวัฒนธรรมของคนไทยทรงดำ เพราะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2538) ที่กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความใกล้ชิดกัน มีฐานะและอาชีพที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นคนในชุมชนเดียวกัน มีการดำรงรักษาคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและศาสนา โดยถ่ายทอดไปยังรุ่นลูกหลาน และมีสัญลักษณ์ศูนย์กลางที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวของกลุ่ม

สำหรับการประกอบอาชีพของคนไทยทรงดำเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม จะมีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรม โดยมีผู้นำกลุ่มเป็นผู้ฝึกสอนเทคนิควิธีการผลิตสินค้าให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูศักดิ์ ชูช่วย (2533) ที่กล่าวว่า ผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลสำคัญกลุ่มหนึ่งที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน เพราะผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน จึงสามารถเข้าใจสภาพชุมชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนนั้น ก็เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชาชนในหมู่บ้าน เช่น ด้านการศึกษา เศรษฐกิจ อาชีพ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองให้มีคุณภาพสูงขึ้น

นอกจากนี้เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ หน่วยงานภาครัฐจะมีบทบาทในการควบคุมดูแล และให้การสนับสนุนด้านต่างๆ โดยมีผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวสารให้คนไทยทรงดำรับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ดำเนินกิจกรรมของชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้นำด้านวัฒนธรรมจะเป็นผู้อาวุโสในชุมชนที่มีบทบาทในการประกอบพิธีกรรมสำคัญต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี ชาเหลาและคณะ (2545) เรื่อง “กลุ่มชาติพันธุ์: วัฒนธรรม ประเพณี จังหวัดนครสวรรค์” ที่พบว่า การรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามลักษณะของกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยมีแกนนำเป็นผู้อาวุโส ผู้นำท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก

ทั้งนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การมีสำนึกถึงการเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันของคนไทยทรงดำเกิดจากการถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่า และตำนานเกี่ยวกับการมีชื่อร่วมกัน การสืบเชื้อสายร่วมกัน การอพยพร่วมกัน การมีอาณาเขตร่วมกัน การมีวัฒนธรรมร่วมกัน และการมีสำนึกเป็นหนึ่งเดียวกัน มีผลทำให้คนไทยทรงดำต้องการเผยแพร่วัฒนธรรมให้คนภายนอกรับรู้ เพื่อแสดงถึงควมมีตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำให้เกิดการยอมรับในสังคม โดยการเผยแพร่ผ่านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ George P. Castile และ Gibert Kushner (1981) ที่กล่าวถึง แนวคิดการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ว่า 1. เพราะเขาเป็นชนกลุ่มน้อยและขาดโอกาสทางสังคม เขาจึงต้องรวมตัวกันและผูกพันกันด้วยวัฒนธรรมเดิมอย่างเหนียวแน่น เพื่อต่อสู้กับคนต่างวัฒนธรรมที่มีโอกาสดีกว่าในการดักดวงทรัพยากรธรรมชาติ 2. เพราะชนกลุ่มนั้นถูกเอาเปรียบในทางสังคมทุกๆ ด้าน 3. เพื่อแสวงหาว่าตนเป็นใคร เป็นการแสดงจุดยืน ที่มาและเป้าหมายว่าตนคือใคร สำคัญอย่างไร 4. เพื่อรำลึกถึงความเป็นมาและถิ่นกำเนิดของชาติพันธุ์ตน

อภิปรายผลส่วนที่ 2 รูปแบบการสื่อสารของคนไทยทรงดำที่มีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

คนไทยทรงดำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และมีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ใกล้เคียงกัน โดยมีโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติ และมีวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ จึงมีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรูปแบบการสื่อสารของคนไทยทรงดำที่มีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ มี 4 รูปแบบ คือ การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารกลุ่มย่อย การสื่อสารกลุ่มใหญ่ และการสื่อสารผ่านสื่อท้องถิ่น

จากผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารของคนไทยทรงดำทั้ง 4 รูปแบบ จะมีการสื่อสารในลักษณะของการพูดคุยแบบเป็นกันเอง ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ทำให้คนไทยทรงดำมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ทั้งนี้การติดต่อสื่อสารระหว่างคนไทยทรงดำด้วยกันเอง คน

ไทยทรงคำกับผู้นำชุมชน และคนไทยทรงคำกับเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการสื่อสารแบบปากต่อปากและการใช้โทรศัพท์ เพราะเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกัน มีความสนิทสนมและรู้จักกันเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarfeld และ Menzel (1968:97) ที่กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีบทบาทสำคัญ เพราะเป็นการสื่อสารที่มีความเป็นกันเองและเป็นส่วนตัว ก่อให้เกิดความคุ้นเคยซึ่งจะช่วยให้เกิดการยอมรับความคิดได้ง่ายขึ้น และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ และชนาธิป สันติวงษ์ (2542) ที่กล่าวว่า การสื่อสารแบบสองทางเป็นการสื่อสารที่ทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถรับและส่งข่าวสารซึ่งกันและกัน มีการเปิดโอกาสให้ผู้รับสารได้ซักถามข้อข้องใจหรือข้อสงสัยต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน มีการโต้ตอบกัน เพื่อสร้างความเข้าใจได้อย่างชัดเจน ซึ่งการสื่อสารแบบสองทางมีผลทำให้การสื่อสารที่เกิดขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น และก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้อย่างดี

นอกจากนี้ยังพบว่า เมื่อมีการจัดพิธีกรรมสำคัญของชุมชน คนไทยทรงคำจะมีการใช้บัตรเชิญเพื่อแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกในชุมชนได้รับรู้ และเจ้าหน้าที่รัฐจะมีการใช้เอกสารของทางราชการเพื่อแจ้งข่าวสารให้คนไทยทรงคำมาร่วมกิจกรรมของชุมชน ซึ่งบัตรเชิญและเอกสารของทางราชการจะมีรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของชุมชน เพื่อเน้นย้ำข่าวสารแทนการบอกกันแบบปากต่อปากเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ และชนาธิป สันติวงษ์ (2542) ที่กล่าวว่า การสื่อสารแบบใช้ถ้อยคำหรือแบบวัจนะ เป็นการสื่อสารที่อยู่ในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน เพื่อใช้ในการสื่อความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายได้อย่างชัดเจนและตรงตามกับผู้ส่งสารต้องการ

สำหรับการสื่อสารกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า คนไทยทรงคำจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงคำ โดยผู้นำกลุ่มจะมีการจัดประชุมแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งสมาชิกในกลุ่มจะมีการสื่อสารกันในลักษณะเป็นกันเอง เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะการเป็นคนกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน จึงทำให้เข้าใจภาษาและเนื้อหาของ การสื่อสารได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1983) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะอธิบายว่าใครถ่ายทอดข่าวสารไปยังใคร และจะมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดข่าวสารแค่ไหน ทั้งนี้ การสื่อสารจะเป็นไปด้วยความราบรื่นเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสารมีคุณลักษณะเหมือนกัน เช่น ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม การศึกษา สถานะสังคมและอื่นๆ นั้นหมายถึง บุคคลส่วนใหญ่จะมีความรู้สึกสบายใจที่จะติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกับตนมากกว่าการพูดคุยกับบุคคลที่แตกต่างกับตน

การสื่อสารกลุ่มใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า คนไทยทรงดำจะมีการสื่อสารกันในลักษณะของการประชุมประชาคมหมู่บ้าน โดยผู้นำชุมชนจะประกาศผ่านหอกระจายข่าว เพื่อแจ้งข่าวสารให้คนไทยทรงดำมาร่วมประชุมพร้อมกัน ซึ่งการประชุมในลักษณะนี้จะทำให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการจัดกิจกรรมในชุมชน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนกับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบสองทางเพื่อให้คนไทยทรงดำได้มีการโต้ตอบและซักถามข้อสงสัยได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2542:48) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารชุมชน คือ เป็นการสื่อสารแบบสองทางที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถมีปฏิริยาโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้ ลักษณะการสื่อสารแบบสองทางทำให้สถานะของผู้ส่งสารและผู้รับสารไม่ตายตัว แต่จะมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทอยู่ตลอดเวลา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (1983) ที่กล่าวว่า เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับชุมชน คือ เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อให้เห็นคุณค่าความคิดและความเชื่อของตนเอง

จากผลการวิจัยยังพบว่า คนไทยทรงดำจะรับรู้ข่าวสารของชุมชนจากเจ้าหน้าที่รัฐและผู้นำชุมชน โดยการใช้สื่อท้องถิ่นในการแจ้งข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว ได้แก่ การใช้หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ เนื่องจากสื่อท้องถิ่นเป็นสื่อที่คนไทยทรงดำเข้าถึงได้ง่าย และสามารถกระจายข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนจำนวนมากรับรู้ได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งยังทำให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อของท้องถิ่นเพื่อแสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำผ่านภาพและเสียงให้สมาชิกในชุมชนและคนทั่วไปได้รับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Windahl et al (1992) ที่กล่าวว่า หน้าที่ของการสื่อสารชุมชน ประกอบด้วย หน้าที่ในการแสดงออก คือ ทั้งบุคคลและกลุ่มสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้ หน้าที่ทางสังคม คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นชุมชนเดียวกัน และหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารทั่วไป และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (1983) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คือ เป็นการสื่อสารขนาดเล็ก สร้างและใช้อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ไม่มีลักษณะแข็งตัว ยึดหยุ่นได้ ไม่เป็นสถาบัน

อภิปรายผลส่วนที่ 3 บทบาทของผู้นำในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ

1. บทบาทการให้ความรู้

ผู้นำชุมชนไทยทรงดำมีการสอนหนังสือให้กับนักเรียนในชุมชน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อถ่ายทอดความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยเน้นการฝึกสอนและการสาธิต ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมไทยทรงดำจากการเห็นและปฏิบัติจริง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำและความกล้าแสดงออกในการเผยแพร่วัฒนธรรมให้คนภายนอกได้รับรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วัลลภ มณีเชษฐา (2537:17) ที่กล่าวว่า กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นรูปแบบแห่งพฤติกรรมทั้งปวงของมนุษย์ที่ได้มาเนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสามารถถ่ายทอดให้แก่กันและกันได้ โดยการใช้เครื่องมือ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน หรือการแสดงกิริยาอาการต่อกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณ์พร กิจบุญชู (2545) เรื่อง “ความชรากับสถานภาพและบทบาทของผู้สูงอายุในชุมชนโชน่ กรณีศึกษาบ้านเนินหว้า ตำบลกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ที่พบว่า บทบาทของผู้สูงอายุลาวโชน่ คือ บทบาทด้านการศึกษา บทบาทในการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม

2. บทบาทการให้ความบันเทิง

ผู้นำด้านวัฒนธรรมเป็นบุคคลที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการจัดการแสดงร่วมกับสมาชิกในชุมชนเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ ทำให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รับความรู้ ความสนุกสนาน และความเพลิดเพลินควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกศินี จุฑาวิจิตร (2542:110-111) ที่กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการใช้สื่อกิจกรรมเป็นสื่อเฉพาะกิจเพื่อการพัฒนา ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยเน้นให้กลุ่มเป้าหมายและผู้สนใจที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับสาระตามวัตถุประสงค์และความบันเทิงพร้อมกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายธาร เทวอักษร (2541) เรื่อง “บทบาททางการสื่อสารของผู้นำความคิดที่มีต่อการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในนครลอนดอนเจลิส” ที่พบว่า บทบาททางการสื่อสารของผู้นำความคิด คือ การเป็นผู้ให้ความบันเทิง

3. บทบาทการสร้างผู้นำรุ่นใหม่

ผู้นำมีบทบาทในการปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่มีความกล้าแสดงออกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการฝึกสอนการแสดงวัฒนธรรมไทยทรงดำให้กับนักเรียนและสมาชิกในชุมชน รวมถึงการพาไปแสดงตามงานต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในชุมชน และได้จัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมและแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน จึงเป็นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ม.ร.ว.อภิน ทรัพย์พัฒน์ (2536:64-65) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีเส้น โยงความสัมพันธ์กว้างขวางทั้งในและนอกหมู่บ้าน ย่อมมีความสำคัญในสังคมและการเปลี่ยนแปลงในหมู่บ้านมากกว่าคนอื่นๆ ที่มีเส้นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงกับคนจำนวนน้อย อาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่เป็นจุดรวมของสายสัมพันธ์จำนวนมากนี้เป็นจุดรวมของความสัมพันธ์ในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นได้ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ วิรัตน์ สมตน (2527:81-83) ที่กล่าวว่า บทบาทของผู้นำท้องถิ่นประกอบด้วย การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนผู้นำรุ่นเก่าโดยเน้นที่เยาวชนในหมู่บ้าน

4. บทบาทการพัฒนาชุมชน

ผู้นำมีบทบาทในการพัฒนาอาชีพการทอผ้าของไทยทรงดำ โดยใช้วิธีการฝึกสอนเทคนิควิธีการใหม่ๆ ให้กับสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สามารถผลิตสินค้าและนำไปจำหน่ายได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มมีการถ่ายทอดความรู้การทอผ้าให้กับสมาชิกในชุมชน เพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของไทยทรงดำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger และ Meynen (1969:234) ที่กล่าวว่า สื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2531) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้องยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้น กิจกรรมจะต้องดำเนินการในรูปของกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มให้มีความรับผิดชอบร่วมกัน และคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน ปลูกฝังให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในขั้นตอนการดำเนินงาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้น กิจกรรมที่ทำได้ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งการเริ่มต้นกิจกรรมควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ

5. บทบาทการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

ผู้นำมีการสร้างความร่วมมือและความสามัคคีให้กับสมาชิกในชุมชน โดยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้คนภายนอกได้รู้จัก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้คนไทยทรงดำเข้าร่วมการประชุมในขั้นตอนของการวางแผนงาน การปฏิบัติกิจกรรม การรับผลประโยชน์ และการประเมินผลงานเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ จึงทำให้คนไทยทรงดำมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา แก้วเทพ (2542:40) ที่กล่าวว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันดำเนินการ ร่วมกันรับผิดชอบ และรับรู้ถึงสถานภาพในชุมชนของตนเอง และทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเมื่อมีอำนาจเข้าไปจัดการกับสิ่งของหรือเรื่องราวนั้นได้

6. บทบาทการให้คำปรึกษา

ผู้นำชุมชนมีการให้คำแนะนำและระดมความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับสมาชิกในชุมชนและทำให้คนไทยทรงดำสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อเผยแพร่อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำได้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เรวดี ไชยพาน (2523) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นในงานพัฒนาต้องประกอบด้วย การช่วยเหลือผู้อื่นในการแก้ปัญหา การให้คำปรึกษาอย่างมีเหตุผล การชี้แนวทางที่จะทำให้เกิดการประสานงาน เกิดความร่วมมือ ร่วมทำงานด้วยกันระหว่างประชาชนในการแก้ปัญหาต่างๆ

7. บทบาทการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

เมื่อมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยทรงดำ ผู้นำจะมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร โดยใช้สื่อที่มีในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมและเผยแพร่ข่าวสารให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รับรู้กันอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำผ่านกิจกรรมของชุมชน ทำให้อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำถูกเผยแพร่ออกไป และส่งผลให้สมาชิกในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี และความรู้สึกภูมิใจในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McQuail (1983) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คือ เป็นการสื่อสารขนาดเล็ก

สร้างและใช้อยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ไม่มีลักษณะแข็งตัว ยึดหยุ่นได้ ไม่เป็นสถาบัน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Windahl et al (1992) ที่กล่าวว่า หน้าที่ของการสื่อสารชุมชนประกอบด้วย หน้าที่ในการแสดงออก คือ ทั้งบุคคลและกลุ่มสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้ หน้าที่ทางสังคม คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นชุมชนเดียวกัน และหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารทั่วไป

8. บทบาทการวางแผนการจัดการ

ผู้นำมีการวางแผนการจัดการชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ รวมถึงการวางแผนการพัฒนาและฟื้นฟูวัฒนธรรมไทยทรงดำ โดยใช้การจัดประชุมร่วมกับสมาชิกในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้เสนอความคิดเห็น เพื่อวางแผนการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ทำให้คนไทยทรงดำได้เรียนรู้การพัฒนางานด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และเพิ่มศักยภาพของตนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทรงดำให้เป็นที่รู้จักอย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ (2537) ที่กล่าวว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีความสามารถที่จะนำชาวบ้านในด้านที่ผู้นำนั้นมีความสามารถ โดยมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ที่จะยังประโยชน์ให้เกิดแก่ชุมชน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของ Nair และ White (1993) ที่กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างและเชิงวัฒนธรรมของบุคคลแวดล้อม ซึ่งการสื่อสารในลักษณะของการปรึกษาหารือกัน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาที่เน้นการฟื้นฟูวัฒนธรรมเดิม เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมมือกันกำหนดความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันก็เรียนรู้เกี่ยวกับการเผชิญหน้ากับแรงกดดันต่างๆ ซึ่งมักเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งกระบวนการดังกล่าวยังนำไปสู่การร่วมมือกันสร้างทางเลือกใหม่ๆ ให้กับการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างแนวทางปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงบรรลุเป้าหมาย

อภิปรายผลส่วนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลทำให้คนไทยทรงค้ำมีส่วนร่วมในการธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงค้ำ

1. การมีความสำคัญถึงการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน

คนไทยทรงค้ำเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย โดยมีความสัมพันธ์ทางสังคมในระบบเครือญาติ และมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ จึงมีความสำคัญถึงการเป็นชนกลุ่มเดียวกัน และมีความพยายามรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้ โดยใช้การแสดงออกทางวัฒนธรรมซึ่งสามารถปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชน อีกทั้งได้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งเพื่อให้คนไทยทรงค้ำเห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดกันมา ทำให้คนไทยทรงค้ำมีความรู้สึกถึงการเป็นพวกพ้องของคนกลุ่มเดียวกัน จึงต้องการแสดงออกถึงการมีตัวตนทางสังคมของคนไทยทรงค้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Charles F. Keyes (1982) ที่กล่าวว่า การสืบทอดวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ นอกจากจะเป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่แล้วยังสร้างความ เป็นปึกแผ่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งการที่เรานับถือเครือญาติหรือบรรพบุรุษร่วมกัน ทำให้เกิดพลังที่จะประพฤติตนไปในแบบอย่างที่คุณคณาจารย์ในสังคมของตนปฏิบัติ และต้องการธำรงกลุ่มชาติพันธุ์ของกลุ่มตนไว้ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี ชาเหล่าและคณะ (2545) เรื่อง “กลุ่มชาติพันธุ์: วัฒนธรรม ประเพณี จังหวัดนครสวรรค์” ที่พบว่า การรวมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงค้ำ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นตามลักษณะของกิจกรรมทางวัฒนธรรม และมีความภูมิใจในชาติพันธุ์ของตน โดยพร้อมที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมของตนให้กับสมาชิกกลุ่มและผู้สนใจทั่วไป

2. ผู้นำมีความน่าเชื่อถือ

ผู้นำของชุมชนไทยทรงค้ำเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงค้ำ ซึ่งล้วนเป็นผู้นำที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกในชุมชน เพราะมีจิตสำนึกและความเข้มแข็งในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงค้ำให้คงอยู่ต่อไป โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงค้ำ และได้ถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้นำที่มีลักษณะแบบประชาธิปไตย คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ทำให้สมาชิกในชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในตัวผู้นำ

ส่งผลให้ผู้นำเป็นบุคคลที่สามารถโน้มน้าวและชักจูงใจให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำได้โดยง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกศินี จุฑาวิจิตร (2542:110-111) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้สื่อบุคคลในฐานะเป็นผู้ส่งสาร มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้รับสาร ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ คือ ระดับของความรู้สึกที่ผู้รับสารรู้สึกว่าคุณส่งสารเป็นที่น่าไว้วางใจและมีความสามารถ ซึ่งถ้าผู้รับสารมีความรู้สึกว่าคุณพัฒนาหรือผู้นำท้องถิ่นมีความน่าเชื่อถือ ผู้รับสารก็มีแนวโน้มที่จะยอมรับสารจากพวกเขาเหล่านั้นได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา วงษ์พรหม (2536) เรื่อง “การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในสหกรณ์ร้านค้าบ้านสัมพันธ์ ตำบลนาตา อำเภอบุลารัมย์ จังหวัดขอนแก่น” ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเกิดจากผู้นำมีความน่าเชื่อถือ

3. การสนับสนุนจากภาครัฐ

นโยบายในการวางแผนพัฒนาด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้คนไทยทรงดำมีส่วนร่วมในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน ส่งผลให้คนไทยทรงดำมีการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมไทยทรงดำให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รู้จักมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชน ทำให้คนไทยทรงดำได้มีโอกาสเข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมของชุมชน เพื่อรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยทรงดำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ คือ การสนับสนุนกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่างๆ ของราชการจะต้องเอื้ออำนวยและเพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อากม บุตรวงศ์ (2549) เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาบ้านคำหมี หมู่ 8 ตำบลหนองเหล่า อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี” ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ชุมชนรวมตัวกันในการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

4. การได้รับผลตอบแทน

การได้รับผลตอบแทน คือ รางวัลและประสบการณ์จากการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมไทยทรงดำเป็นปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนไทยทรงดำ โดยภาครัฐได้สนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

ไทยทรงดำ โดยไม่กระทบกับปัญหาทางเศรษฐกิจของสังคม อีกทั้งยังสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกในชุมชน ทำให้คนไทยทรงดำได้เรียนรู้การบริหารและการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง นอกจากนี้การได้รับประสบการณ์จากการเผยแพร่วัฒนธรรมโดยการไปแสดงตามงานต่างๆ ส่งผลให้คนไทยทรงดำมีความกล้าแสดงออกและปลูกฝังการมีจิตสำนึกในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การวิจัยชุมชน นักวิจัยจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับค่านิยมของคนในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและนำไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและเที่ยงตรง ซึ่งย่อมต้องอาศัยเวลาเป็นอย่างมากในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ จนกว่าคนในชุมชนจะเกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

2. การสื่อสารผ่านสื่อท้องถิ่นนับว่ามีความสำคัญกับชุมชน เพราะเป็นสื่อขนาดเล็กที่คนในชุมชนจำนวนมากสามารถรับรู้ข่าวสารได้พร้อมกันอย่างรวดเร็ว จึงควรมีการสอดแทรกภาษาท้องถิ่นในการแจ้งข่าวสารและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการสื่อประเภทนี้ เพื่อให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการใช้สื่อท้องถิ่นและรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้

3. การประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนกับคนในชุมชน ควรใช้บุคคลภายในท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวสาร เนื่องจากบุคคลในท้องถิ่นเดียวกันจะสามารถสร้างความสนิทสนมและคุ้นเคยกับคนในชุมชนได้ง่ายกว่าบุคคลที่มาจากภายนอกชุมชน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดจากการไม่เข้าใจเนื้อหาสารที่ได้รับได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะการสื่อสารในการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนไทยทรงดำเท่านั้น จึงควรมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาถึงการสื่อสารของชุมชนอื่นว่ามีความแตกต่างจากชุมชนไทยทรงดำอย่างไร เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบและค้นหาจุดเด่นจุดด้อยซึ่งกันและกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการดำเนินกิจกรรมด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์และประสิทธิภาพทางการสื่อสารของผู้นำชุมชน ตลอดจนคณะกรรมการชุมชน ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวสารและรับรู้ข่าวสารจากคนในชุมชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้บุคคลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ควรมีการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในการจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่น การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ